

TÓALMÁSI MESEVÁR ÓVODA ÉS KONYHA
2252 TÓALMÁS
JÓZSEF ATTILA U. 8-10. Sz.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2017

Szerkesztette: Hegyi Lászlóné

Keresztesi Magdolna

Módosítva: ONAP állásfoglalás szerint a nevelőtestület:

2018. szeptember

Mottó:

Hivatásunk olyan gyermek nevelése, aki tele van élményekkel, telve van szeretettel, telítődve pozitív érzelmekkel. Kialakult gyermeki tartása, sugárzik kiegyensúlyozottsága, képes önálló döntésre, s az önkifejezésre. Lételeme a jókedv, őszinteség, s nyitott az új ismeretek befogadására, az egész világra!

/ E program készítői /

Bevezető

A jó óvodában a gyermekek egyéni ütemben és egyéni módon fejlődhetnek, ugyanakkor a közös tapasztalatok, a közös élmények, az együtt megélt események összetartják a csoportot, és a közös hagyományok, szokások mentén tudnak együttműködni, együtt játszani, együtt gondolkodni.” Pedagógiai programunk Fábián Katalin Tevékenységközpontú Óvodai Program adaptált változata a helyi sajátosságok beépítésével. Pedagógiai Programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram iránymutatásával, cél- és feladatrendszere alapján a nevelőtestület bevonásával együtt készítettük. A Pusztahencsei Óvoda Tevékenységközpontú Pedagógiai Programjában foglaltak az alapja és egyben meghatározója annak a közös értékrendnek, melyet minden dolgozónak követnie kell, az intézménybe járó gyermekek sikeres, pozitív kimenetelű nevelése, fejlesztése érdekében. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését tekinti alapvető feladatának. Célja: a 3-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének fejlesztése, amely magában foglalja az egészségnevelést, egészségmegőrzés szokásainak kialakítását, és a környezettudatos magatartásra nevelést. Egy szeretetteljes, biztonságot adó érzelm gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, önmegvalósítási és kibontakozási lehetőséget ad a gyermeknek. Ez a cél a következő tevékenységrendszeren keresztül valósul meg:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas- és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

E tevékenységi formák megválasztásával a gyermek adott fejlettségi szintjéhez igazodó képességfejlesztés, illetve különböző képességek alapjainak lerakása történik. Az óvoda feladata az életre való felkészítés, amely csak a valóságos tevékenységek, tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg. A tevékenységközpontú program módszertani szabadságot biztosít számunkra, és a helyi lehetőségeinket, értékeinket beépíthetjük a mindennapi nevelőmunkánkba. Óvodánkban a program megvalósításához az objektív és szubjektív feltételek részben adottak, melyeket igyekszünk folyamatosan bővíteni. Biztonságos, barátságos, szeretetteljes légkört alakítunk ki, ahol a gyermekek testi, lelki, és szellemi szükségleteit kielégíthetjük és nevelésünk eredményeként nagycsoport végére alkalmassá válnak az iskolára. Minden

gyermeket egyéni képességeinek és életkorának megfelelő fejlesztésben részesítünk, és önmagához képest értékelünk. Jól kommunikáló, és kooperáló gyermekeket igyekszünk nevelni, akik az iskolában majd az életben kiegyensúlyozott, önálló emberként megállják a helyüket.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	<i>TÁRSADALMI ELVÁRÁSOK AZ ÓVODÁTÓL. ALAPELVEK, ÉRTÉKEK, NÉZETEK</i>	6
1.1.	Helyzetkép	6
1.2.	Az óvoda bemutatása és jellemző adatai	8
1.3.	Az óvodai nevelés szociokulturális háttere	10
1.4.	Személyi és tárgyi feltételek	11
1.4.1.	Személyi feltételek	11
1.4.2.	Tárgyi feltételek	12
2.	<i>AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA</i>	13
2.1.	A program rendszerábrája	13
2.2.	Óvodakép, gyermekkép	14
2.2.1.	Az óvoda nevelőtestületének pedagógiai hitvallása	16
2.3.	Az óvodai nevelés cél- és feladatrendszere	17
2.3.1.	Az egészséges életmód alakítása	17
2.3.2.	<i>Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés</i>	25
2.4.	<i>Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása</i>	28
2.4.1.	Életvezetési ismeretek és készségek	30
2.4.2.	Speciális feladatok	32
2.5.	A program tevékenységformái	39
2.5.1.	Játék és tanulási tevékenység	39
2.5.2.	Verselés- Mesélés	44
2.5.3.	Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	46
2.5.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	48
2.5.5.	Mozgás	51
2.5.6.	A külső világ tevékeny megismerése	54
2.5.7.	Munkajellegű tevékenységek	58
3.	<i>AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK</i>	60
3.1.	A nevelés tervezése	60
3.2.	Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	63
3.3.	Az óvoda kapcsolatrendszere	65
4.	<i>MÓDOSÍTÁS, NYILVÁNOSSÁGRA HOZATAL, ÉRVÉNYESSÉG</i>	67
4.1.	A pedagógiai program módosítása	67
4.2.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	67
4.3.	A pedagógiai program érvényessége	68
4.4.	Záradék	69
5.	<i>FELHASZNÁLT ÉS A NEVELŐKNEK A MŰVELTSÉGI ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ AJÁNLOTT IRODALOM</i>	70

1. TÁRSADALMI ELVÁRÁSOK AZ ÓVODÁTÓL. ALAPELVEK, ÉRTÉKEK, NÉZETEK

1.1. Helyzetkép

A pedagógiai program jogi és tartalmi keretét az alábbi dokumentumok határozzák meg:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. Évi CXC. törvény
- A 11/1994. /VI.8./ MKM. rendelet az oktatási törvény végrehajtásáról.
- Az 2012. évi LXXII. törvény köznevelési törvény módosításáról.
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról a 363/2012 (XII. 17.) Kormányrendelet
- A 23/1997. /VI.4./ MKM. r. 1. sz. melléklet: A fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve.
- A 32/2012 (X.08.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekekről.
- A művelődési és közoktatási miniszter 20/2012. /VIII.31/ EMI. r. a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve.
- A 227/1997. /XII.22./ sz. r. A pedagógus továbbképzéséről és szakvizsgáról.
- 1/1998. (VII.24.) OM rendelet a nevelési - oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII.31.) EMI. Rendelet.
- A nevelőtestület 5/98. sz. határozata a helyi program készítéséről.
- 255/2009. (XI.20) Korm. rendelete az ONAP kiadásáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94. § (4) bekezdés *a*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- **1. §** Az 1. melléklet (a továbbiakban: Melléklet) tartalmazza az Óvodai nevelés országos alapprogramját.
- **2. §¹**
- **3. §** (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2013. szeptember 1-jén lép hatályba.
- (2) A 2. § 2014. szeptember 1-jén lép hatályba.
- (3) A Melléklet rendelkezéseit első alkalommal a 2013/2014. nevelési évtől kell alkalmazni.
- (4)²

- 1. melléklet a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelethez
- 2003 évi CXXV sz. tv. az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Kompetencia alapú programcsomag
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.
- 15/2013. (II.26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Az 1. melléklet III. címe a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.
- 4 Az 1. melléklet IV. cím Az óvoda kapcsolatai alcím 4. pontját a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §-a iktatta be.
- 5 Az 1. melléklet V. cím Verselés mesélés alcím 2. pontja a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.
- 6 Az 1. melléklet V. cím Verselés mesélés alcím 7. pontja a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.
- 7 Az 1. melléklet V. cím Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka alcím 1. pontja a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.
- 8 Az 1. melléklet V. cím A külső világ tevékeny megismerése alcím 2. pontja a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.
- 9 Az 1. melléklet VI. pont 3. alpontja ugyanezen rendelet 2. §-ával megállapított szöveg.

A felsorolt dokumentumokban kiemelt alapelv a gyermeki jog deklarálása az óvodai nevelésben és minden élethelyzetben. Megfogalmazzák az óvoda szerepét a személyiségfejlesztés folyamatában.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője. Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciókkal a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig a testi-lelki

egészségnevelést és gondozást, harmonikus személyiségfejlődést, egyéni képességeinek kibontakoztatását vállalja fel.

Funkciójából eredően a nevelőmunkában az egészséges, inger gazdag környezet, a szeretetteljes légkör, a nevelői minta és a társas kapcsolatok nagy hangsúlyt kapnak a célirányos fejlesztésnél.

Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentését szolgálja.

A családi nevelés kiegészítőjeként folytatja a gyermek szokásrendszerének, beszédének alakítását, és pedagógiai programjával fejleszti az iskolai tanuláshoz szükséges képességeket.

Az óvodai nevelésben az országos alapprogramban behatárolt nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló fejlődésbeli különbségek figyelembevételével alkalmazhatók.

1.2. Az óvoda bemutatása és jellemző adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése: **Tóalmási Mesevár Óvoda és Konyha**

Az intézmény pontos címe, telefonszáma: 2252 Tóalmás,

József A. u. 8-10.

29 / 426 - 365

Az intézmény fenntartója, címe, telefonszáma: **Községi Önkormányzat**

2252 Tóalmás, Fő tér 1-3.

29 / 426 - 001

Az intézmény alapító okiratának száma, kelte: 94-9/2016 (16.XI.24.)

Az óvodai csoportok száma: 5 csoport

Lehetőség szerint vegyes csoportok

Az intézmény munkáltatója: az óvoda vezetője

Jogkörét a hatályos jogszabályok, a fenntartó és a nevelőtestület rendeletei, határozatai alapján önállóan, egyéni felelősséggel gyakorolja.

Önálló munkáltató, részben önálló gazdálkodó.

Az óvodai alkalmazottak munkakörei: pedagógus,
pedagógiai munkát segítők,
egyéb technikai személyzet.

A tényleges alkalmazotti létszámot és személyi adatait az Óvodai Törzskönyv tartalmazza.

A jelenlegi 5 csoportos óvoda 1977-ben épült, majd több lépésben átépítésre került. Az épület 125 gyermeknek tud megfelelő helyet biztosítani az óvodai neveléshez.

2009 évben TÁMOP pályázattal bővült, tornateremmel, egyéni foglalkoztatókkal, szociális helyiségekkel és teljes körű felújítás történt a régi épületszárnyon. 2016-ban egy csoportszoba bővítéssel, mosdóval, öltözővel, óvodatitkári irodával gazdagodott az épület.

A gyermekekkel 9 főiskolai és 1 középiskolai végzettségű óvónő foglalkozik 5 dajka és egy pedagógiai asszisztens segítségével.

Az óvoda életét az óvodavezető irányítja.

Az óvoda önálló főzőkonyhával rendelkezik, mely költségvetési szervként az óvodához tartozik.

Udvarunk a legutolsó átépítés miatt szűk lett, így a mellettünk lévő terület megvásárlása van folyamatban. Az udvar felszereltségét továbbra is természetes alapanyagú játékokkal kívánjuk feltölteni, mely biztosítja a gyermekek sokoldalú mozgástevékenységét.

Vegyes életkorú csoportokban, élményekben gazdag programokkal, családi légkörben folyik a nevelés.

Óvodánk nyitott a szülők felé, igyekszünk minél jobban bevonni a családokat is az óvodai életbe. Toleráns partneri kapcsolatban győződhetnek meg az intézményben uralkodó szerető gondoskodásról, gyermekük biztonságáról.

A helyi pedagógiai program elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe vettük:

- a nevelőtestületi értekezletek szakmai vitáit,
- a szülők véleményét összegeztük a visszajött kérdőívek szerint

Célunk:

- az emberi értékek felismerését, s az értéket képviselő emberi tulajdonságokat megalapozó nevelőfolyamat,
- olyan értékek tisztelgetésére nevelni a gyermekeket, amely az egészséges, harmonikus, boldog életvitel alapja lehet,
- az emberi értékek felismerése, olyan képességek kialakításának elősegítése, melyek
  - ⇒ önmaguk megismeréséhez,
  - ⇒ gyermektársaik és a felnőttek közötti kapcsolatok megértéséhez,

- ⇒ az emberszerető, az élő környezetet tisztelő, óvó magatartás kialakításához,
- ⇒ a társas viselkedés szabályait kialakító,
- ⇒ tudatos és felelősségteljes cselekvési készség kifejlődéséhez szükségesek.

Programunk a gyermekek „életre” nevelését, minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli.

1.3. Az óvodai nevelés szociokulturális háttere

A tóalmási óvoda Budapesttől csak 60 km-re fekszik, de a közlekedés bonyolultsága és ára miatt egyre több szülőnek kellett megválni munkahelyétől (utazási költséget nem térít), helyben pedig alig van munkalehetőség, így a munkanélküliek száma folyamatosan emelkedő tendenciát mutat. (6. sz. melléklet)

A településre az utóbbi tíz évben jellemző lett a családok ki - beköltözése. Budapestről elszegényedett családok a vidék lehetőségeinek reményében vásárolnak itt előregedett épületeket, majd reményeik teljesülése nélkül továbbállnak.

A tósgyökeres tóalmási családoknál jellemző, hogy a gyermekek, szülők, nagyszülők közös „portán” élnek, míg az új lakók csak szűk családjukkal (gyermekek - szülők).

A nagyszülők jelenléte a fiatal családnak támaszt jelent mind a gyermeknevelésben, mind az anyagiakban.

Általánosítva pénztelenség jellemzi a legtöbb családot. Így sok gyermek ingerszegény környezetben nevelődik.

Óvodánk itt igyekszik hiányt pótolni, hisz feladatunknak tűztük ki, hogy minél élménygazdagabb legyen óvodai életük.

Nevelési alapviszonyaink - a nevelésben érdekelt közösségek

A helyi nevelési rendszer kialakításában központi helyet foglal el a nevelésben érdekelt közösségekkel az érdekek, javaslatok, kifogások egyeztetése.

Meggyőződésünk, hogy az intézmény akkor jó, ha az érintettek jónak tartják.

Alapelvünk, hogy minden érintett a jogszabályok által előírt hatáskörben érvényesíthesse érdekeit. Egyéb esetekben egyességre, kompromisszumra van szükség.

Az intézményi működés sarkalatos kérdése a szülői igényeknek, elvárásoknak való megfelelés.

A **szülők** akkor elégedettek az óvodával, ha gyermekük örömmel, jó kedvvel jön óvodába, biztonságban érzik gyermeküket, érzik a szerető gondoskodást.

A sajátos vagy fejlődési problémával küzdő gyermekeknél a gyermek legideálisabb fejlesztése érdekében segíteni kell a szakszolgálattal való kapcsolatfelvételt. Az óvodának meg kell oldani a felzárkóztatásra szoruló gyermekek egyéni fejlesztését.

A **fenntartó** speciális helyzetben van az érdekegyeztetésnél. Státuszából eredően elképzeléseinek érvényt tud szerezni. Az óriási költségráfordítás miatt joggal várja el az óvodától, hogy jó hatékonysági mutatókkal szolgáljon és a szülők és az iskola elismerően szóljon az ott folyó munkáról.

A személyiségfejlesztés folyamatkénti szemlélete megkívánja, hogy az óvoda a nevelés valamennyi színterén kiépítse kapcsolatait.

Az intézmény hatékony működéséhez a szülői, fenntartói, iskolai igényeken túl elengedhetetlen a nevelőközösség értékeinek számbavétele.

Szükséges az egyértelmű normák, elvárások megfogalmazása. A különböző értékek tartalmán valamennyi nevelőnek ugyanazt kell értenie ahhoz, hogy a rendezőelvek mentén, szabadon dönthessenek a mindennapi gyakorlatban

1.4. Személyi és tárgyi feltételek

1.4.1. Személyi feltételek

Óvodánk 5 csoportjában 17 felnőtt dolgozik.

Óvodapedagógus:	10 fő óvodapedagógus
Pedagógiai asszisztens:	1 fő
Dajkák:	5 fő szakképzett,
Óvodatitkár	1 fő

Az intézményben valamennyi pedagógus rendelkezik a munkakörre előírt szakképzettséggel.

A testület érdeklődési köre igen szerteágazó; vannak a nyelvek, a környezetvédelem, a számítástechnika, a művészetek, a logopédia iránt érdeklődők.

A közösség tagjai az újra fogékonyak, befogadásukra nyitottak, pedagógiai kultúrájuk jó.

Eredményes nevelőmunkánk érdekében támaszkodunk a nem pedagógus alkalmazottak munkájára, őket nevelési feladatainkról tájékoztatjuk.

Dolgozóink szemléletmódja, nevelési gyakorlata garanciát jelent arra, hogy gyermekeinkben megalapozza azon képességeket, amelyek az élethosszig tartó tanuláshoz szükségesek.

Az intézményben az álláshelyek a helyi nevelési rendszer irányelvei szerint módosíthatók, bővíthetők.

1.4.2. Tárgyi feltételek

Az intézmény épületének állaga jó. Külső és belső képe esztétikus. A szakma és a szűkebb társadalmi környezet elismeréssel beszél a jó ízléssel berendezett, felszerelt intézményről.

Előnye, hogy már óvodának épült, így funkciójának jól megfelelnek a helyiségek.

A négy csoportszoba egyenként 50 m² alapterületű és egy csoportszoba 75 m² így a maximális 25 gyermeklétszám esetén is megfelelő

A csoportszobák és a tornaterem megfelelő mozgásteret biztosítanak a gyermekeknek, az udvaron nagyobb tér kialakítására van szükségünk.

A meglévő játszótéri játékaink a szükséges tanúsítványokkal rendelkeznek, s az ütésvédelem is biztosított gumiszőnyeggel.

Az udvar parkosítása folyamatban van, a tervek szerint a gyermeknevelési, egészségnevelési szempontokat vesszük figyelembe. Napsütötte és árnyékos részek ideális életteret nyújtanak az év nagy részében.

Az udvar felszerelése környezetbarát, szép és praktikus fajtékok.

Az óvoda berendezési, felszerelési tárgyai színben, méretben a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelők. A berendezési tárgyaknál is a természetes anyagok dominálnak.

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

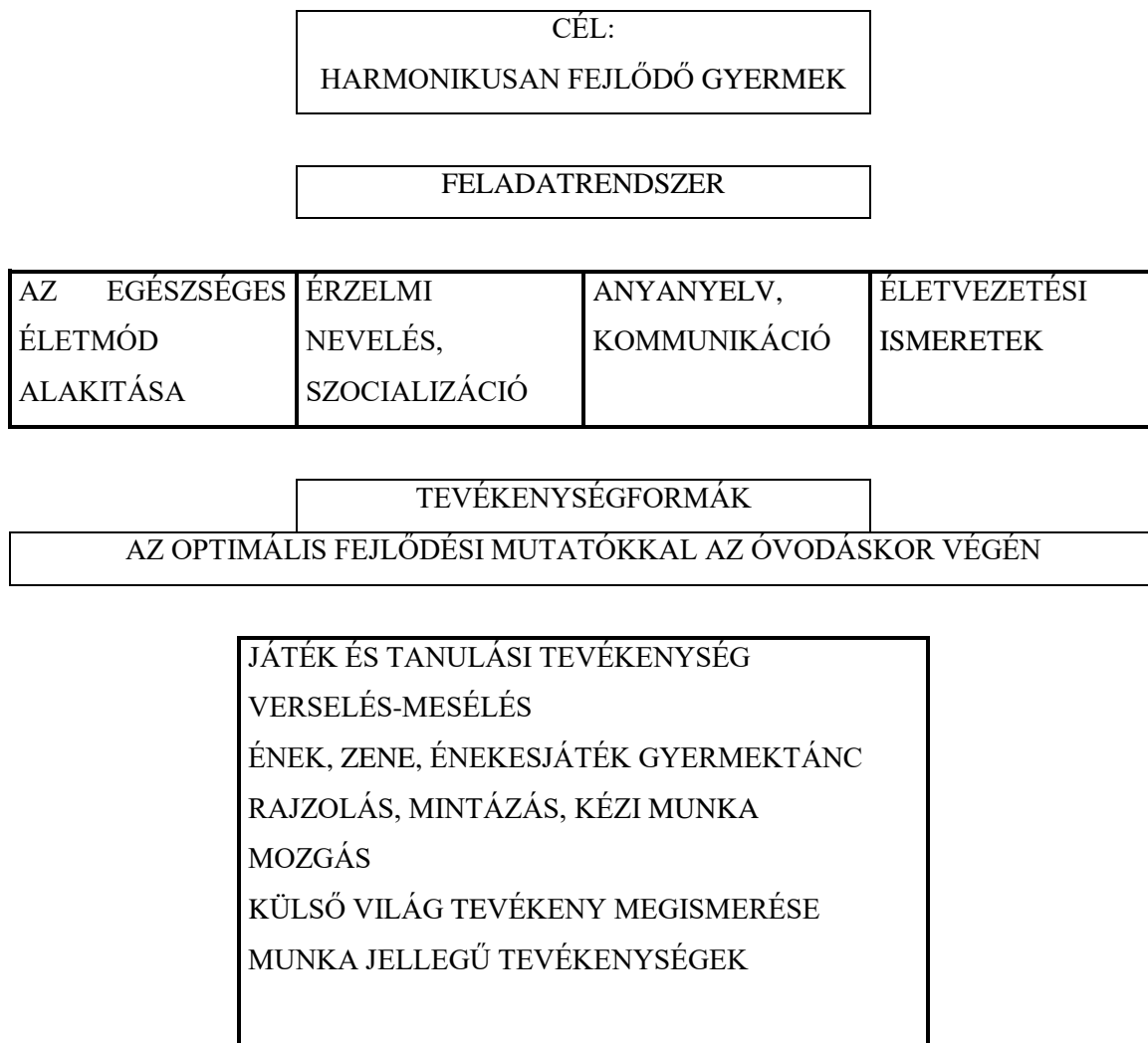
- Az alapeszközök adottak, karbantartásuk folyamatos. Tervszerűen korszerűsítjük, bővítjük azokat.
- A sporteszközeink széleskörűen biztosítottak, új tornaterem segíti mozgásukban a gyerekeket.
- a speciális eszközök a vállalt nevelési területeken biztosítottak

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere:

Mellékletben a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékében

2. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2.1. A program rendszerábrája

2.2. Óvodakép, gyermekkép

„ Nagy politikusság a gyermeknevelés,
 állandó nehéz egyeztetése kívánalmaknak,
 szükségleteknek és lehetőségeknek.”

/ Szabó Lőrinc /

Óvodakép:

Az óvoda az óvodás korú gyermekek nevelésének elsődleges színtere. A családdal együtt a családi nevelést folytatva, kiegészítve (esetenként pótolva), mindenkor a gyermek emberi méltóságát, jogait, érdekeit szem előtt tartva neveljük óvodásainkat, az egészséges, emberi értékeket tisztelő életre, szeretetteljes, szabad és biztonságos légkörben.

Célunk az egyenlő hozzáférés biztosítása, legyen lehetősége minden gyermeknek óvodásnak lenni.

Gyermekbarát környezetben gondoskodunk a gyermeki személyiség kibontakozásáról a játék és különböző tevékenységek sorával.

Kiemelten kezeljük az egészséges, értékes élet szemléletének megalapozását a szükséges szokásokkal, szabályokkal. Hisszük, hogy a testben és lélekben egészséges gyermek szereti az életet, képes együttműködésre, alkalmazkodásra.

Óvodánk a szülők számára „nyitott könyv”, hisz természetes, hogy a szülők gyermekük óvodai életébe bármikor betekintést nyerhetnek.

A kompetencia alapú nevelés előtérbe helyezésére az óvodában folyó munka minősége tovább fejlődik, ahol biztosítjuk minden tehetséges, átlagos és sajátos nevelési igényű gyermek differenciált fejlesztését az egyéni képességüknek és fejlődési ütemüknek megfelelően, ezzel biztosítva a gyermek esélyegyenlőségét.

Gyermekkép:

A csoportos tevékenységekkel olyan szocializációs színteret kívánunk teremteni ahol a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő módon elfogadó, együtt érző társ. Az egészséges személyiség fejlődésének alapkövetelménye a szabad és biztonságos légkör, a befogadó attitűd, a multikulturális és interkulturális szemléletmód.

A kisgyermek olyan fejlődő személyiség, akit belső biológiai törvényszerűségek és a szocializációs hatások egyaránt formálnak. Szellemi, erkölcsi értelemben is egyedi

személyiség és szociális lény egyszerre, önálló individuum, egyedi testi-lelki szükségletekkel. Gyermekközpontú, befogadó nevelésünkkel ezek kielégítését, harmonikus személyiségfejlődésüket, segítsük elő.

Boldog az a gyermek, aki tele van élményekkel, érzelmekkel, képes az önkifejezésre, léte eleme a jókedv, őszinteség, nyitott az új ismeretek befogadására, az élethosszig tartó tanulási attitűd beindítására, az egész világra!

Nevelőmunkánkban alapvető követelmény a gyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, meglévő hátrányok csökkenjenek.

Célunk:

- olyan orientációs mintát adni a gyermekek számára az értékes életre, amelyben az értékek sokaságából kitűnik
  - ⇒ az élet szeretete, védelme,
  - ⇒ az emberi kapcsolatokat a szeretet, a tisztelet, az elvárás jellemzi,
  - ⇒ az élő környezetet tisztelő, óvó magatartás van jelen,
  - ⇒ hangsúlyozott a másik ember egyenrangúsága, az egyik ember társa a másinak,
  - ⇒ hogy képes együttműködésre, kapcsolatteremtésre, az új helyzet elfogadására (iskola),
- olyan egészséges, edzett, alkalmazkodásra képes gyermek nevelése, akinek
  - ⇒ mozgása összerendezett, harmonikus,
  - ⇒ mozgáskoordináció és a finommotorika életkorának megfelelő,
  - ⇒ szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes (mozgás, viselkedés, testi szükséglet) az óvodáskor végére,
- olyan gyermek nevelése aki
  - ⇒ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél,
  - ⇒ rendelkezik elemi ismeretekkel önmagáról és környezetéről (legyenek mennyiségi ismeretei),
  - ⇒ képes az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésére,
  - ⇒ figyelme, fegyelme, feladattudata alkalmassá teszi az iskola megkezdésére.

Így kívánjuk biztosítani a harmonikus személyiségfejlődést, megfelelően az iskolai életre való alkalmasságnak, szociális, testi, értelmi megközelítésből.

A szeretet, az elvárás, a tisztelet legyen az alapja az óvónő és a gyermek kapcsolatának. A gyermekek számára az önfeléd, boldog gyermekkor, a mesék versek szárnyaló világának átélése, egymástól és a felnőttektől való játszva tanulás elsajátítása.

2.2.1. Az óvoda nevelőtestületének pedagógiai hitvallása

Nevelőközösségünk az alább felsorolt pedagógiai alapelveknek kíván érvényt szerezni:

- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, személyiséget tiszteletben tartó, elfogadó légkör biztosítása.

Ennek érdekében:

- ⇒ a gyermekek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk,
- ⇒ óvodai életrendjüket életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően alakítjuk,
- ⇒ a gyermekek egyéni képességeit a tevékenységek során figyelembe vesszük, arra építkezünk
- ⇒ biztosítjuk a személyi adottságaiknak megfelelő gondozást, szükség szerint az egyénre szabott ellátást,
- ⇒ megteremtjük az egészséges életmód feltételeit,
- ⇒ gondoskodunk a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítéséről.
- ⇒ gondoskodunk a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakításáról, a szükséges tárgyi feltételekről
- Az óvodában a nevelés személyiségformálás. A személyiség fejlesztésében a képességek kibontakoztatásának van központi szerepe.

Ezért:

- ⇒ kihasználjuk az adódó nevelési helyzeteket, törekszünk a kommunikációs készség, a gyors problémafelismerő és döntési képesség, az együttműködési képesség megalapozására,
- ⇒ a játékot tartjuk a legfontosabb személyiségfejlesztő tevékenységnek, s az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a tanulás színterének
- ⇒ kiemelt feladatunk a minden gyermeket megillető egyéni bánásmód és a differenciált fejlesztés,

- ⇒ az élmények és tapasztalatok feldolgozásához biztosítjuk a tevékenységeket, szituációkat, eszközöket,
- ⇒ erősítjük az olyan pozitív emberi tulajdonságokat, mint megbízhatóság, kiszámíthatóság, felelősség egymásért s a minőségért.

- Valljuk, hogy a mai világban öntevékeny, kreatív emberekre van szükség.

Ezért:

- ⇒ nem kész ismeretek, cselekvésformák betanítása a célunk, hanem a sokszínű tevékenység biztosítása,
- ⇒ pedagógiai munkánkban a gyermeki tevékenységet úgy szervezzük, hogy bő lehetőséget kínálunk a gondolkodás fejlesztésére, a testi, az értelmi és manuális képességek kibontakoztatására,
- ⇒ a gyermekkel együtt fedezzük fel, tárjuk fel a természeti és társadalmi környezet jelenségeiben rejlő esztétikai, értelmi, erkölcsi tartalmakat,
- ⇒ fejlesztésünk alapja a „tapasztalni - megismerni” elv.

- Valljuk, hogy alapvető érték az **ÉLET**, a gyermek számára pedig a játék maga az élet.

Ezért:

- ⇒ mindenkor tiszteletben tartjuk a gyermek játékát,
- ⇒ a játék feltételeit maximálisan biztosítjuk,
- ⇒ az egyéni élményeken túl közös élményeket biztosítunk,
- ⇒ az együttjátszás lehetőségének, örömeinek megtapasztalására alkalmat adunk.

2.3. Az óvodai nevelés cél- és feladatrendszere

2.3.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- a gyermekek egészséges életmódigényének, testi – lelki, szociális fejlődésének elősegítése.
- A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő

tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása következik be.

Feladat:

- a gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges, egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- az egészséges életmód, betegség megelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

- Az óvodásgyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja
- Az óvodás gyermek ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi- szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek

biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.

- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italfélesekkel.
- Játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés)
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységnek. Így a gyermekek piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek számára az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és a salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért változatos napi és heti rendszerben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron)
- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet
- Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja.
- Megtervezi a helyet, időt és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól

függően (köd, 5 fok alatti hőmérséklet, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-2 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva.

- A nyári napirendet az egész napos levegőn tartózkodásra építi.

A gyermekek gondozásának záloga az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes közelség megléte.

A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek.

A gyermek jó közérzetéhez, egészséges személyiségfejlődéséhez elengedhetetlen az óvónő és gyermek közötti szeretetteljes kapcsolat, és a biztonságot adó, derűs, kiegyensúlyozott óvodai légkör.

A szeretetkapcsolatnak meghatározó szerepe van abban, hogy a gyermek a felnőttek értékrendjével, normáival azonosul. Az elsődleges modell az anya. Vele szövődik a legmélyebb érzelmi kapcsolat.

A gyermek óvodai életében az óvónő mintegy átveszi, átvállalja az anya szerepét. Kommunikációja, társas viselkedése, empátiás készsége, szokásai meghatározóak lesznek a gyermek „énképének” alakulásában. Óvodában a felszabadult, derűs légkör a legnagyobb érték. Megteremtése az óvodapedagógus legfontosabb feladata.

Míndez olyan feltételeket teremt, amelyben kibontakozhat a gyermek érdeklődése önmaga és környezete iránt.

A jó óvodai légkör megkönnyíti az önállósodás, a szülőről való leválás folyamatát. Oldja a szorongást, fokozza a gyermeki aktivitást.

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti elvégzésére.
- Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniája, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkal való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrenddel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztaságáról a szülő gondoskodik, kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

A szükségletek szerepe a személyiségfejlesztésben

A program feltárja a szükségletek, tevékenységek, képességek szerepét a személyiségfejlődés folyamatában, és kidolgozza az óvodapedagógus feladatát ezen a téren.

A gyermeki szükségletek kielégítésénél nem állít fel hierarchikus sorrendet.

A fiziológiai szükségleteket,

a biztonságérzetet és szeretetszükségletet,

a tudásvágy kielégítését,

az esztétikai szükségleteket,

az önmegvalósítás és önérvényesítés szükségleteit összefüggésében szemléli, de érzékelteti, hogy a különböző életszakaszokban egy-egy szükséglet motiválóbbr lehet. Ilyen pl. a 3-4 éves korosztálynál a gondozás, a biztonságérzet.

A gondozás megkülönböztetett helyet foglal el az óvodai nevelőmunkában, mert a gyermek olyan szükségletét elégíti ki, amely alapfeltétele a többi nevelői hatás érvényesülésének.

Akit gondoznak, akiről gondoskodnak, akit szeretnek, annak jó a biztonságérzete és nyitottabbá válik a külvilág egyéb hatása iránt is.

A gyermekek testi-lelki szükséglete egyéni adottságok és örökletes tulajdonságok függvénye. Az óvodai napirend és tevékenységek összeállításánál a nevelők nem hagyhatják figyelmen kívül az egészségnevelés, gondozás területén az egyéni szükségleteket (mozgáslehetőség pihenésnél, alvásnál, étkezésnél, testápolásnál, levegőzésnél, edzésnél egyaránt).

Az óvónő a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvónő. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét. Az egy csoportban dolgozó óvónők, a dajkák bevonásával az azonos gyakoroltatás érdekében állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében. A baleset megelőzés, baleset-elhárítás a gondozás, gondoskodás speciális kiemelt területét képezi. A szülőkkel együttműködve meg kell óvni a gyermekeket a rájuk leselkedő veszélytől.

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás. Helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele.

A napi életritmus, a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. A helyes életritmust fokozatosan az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve kell alakítani.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használatához a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermekeket, ezért az óvónő hasson a szülőkre, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Minden gyermeknek legyen jellel ellátott zsákjában váltóruha.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Ezen lehetőségek bővítése célirányos eszközökkel. Emellett a 10-15 percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket.

A nyugodt pihenés feltétele a csend. Elalvás előtti mesélés és az azt követő dalos altatók hatására az egész napi felfokozott életfunkciók lenyugszanak.

Az óvónő tegye lehetővé az életkornak megfelelő pihenő idő rugalmas kitöltését, a gyermeki igények és szükségletek figyelembe vételével.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Fontos a folyamatos, huzatmentes légcseré biztosítása a csoportszobákban.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban való tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét.

Ezért minden nap legalább egy órát a szabadban vagyunk velük. Edzési lehetőségek: kocogás, futás, szánkózás, csúszkálás.

A kialakított higiéniai szokások következetes gyakorlásához megnyerjük a családokat, így közösen bízunk az eredményben. Fokozatos naphoz és vízhez szoktatás.

A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges, és biztonságos környezet biztosítása

A fejlesztési feladatok figyelembevételével az óvónők esztétikus, rendezett, balesetmentes és célirányos környezetet alakítanak ki az óvoda egész területén.

A csoportszobákat alkalmassá teszik a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.

A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését, azokat rendeltetésszerűen használják. Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törülközője, önállóan tartsa rendben.

A környezet tisztaságának, esztétikájának, megóvása váljék szokássá. megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi – lelki nevelő feladatok ellátása.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésűlködnek.
- Tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Tisztálkodási eszközeiket - szükség szerint - önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.

2.3.2 Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„A boldogság tulajdonság.

Egyetlen titka: adni, mindig csak adni!

Jó szót, mosolyt, hitet, bátorítást

és sok - sok önzetlen, tiszta szeretetet!”

/ Goethe /

Cél:

- a gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladat:

- szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig,
- az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása,
- a közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlásán keresztül, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése.

Szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodás gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen az, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend kiegyensúlyozott szeretetteljes derűs légkör vegye körül. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. Családias légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez.

A befogadás ideje alatt a gyermekek hozzák magukkal azokat a tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak. A befogadásban mindkét óvónő vegyen részt. A dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot.

A sok érdekes játék mellett az óvónő személyes kapcsolattal, mesével, mondókával kedveskedjen a gyerekeknek.

Lefekvésnél az új gyermekeket különös szeretettel vegye körül az óvónő. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében üljön közéljük, és altatókat dúdolgasson nekik.

Az óvónő türelemmel, tapintattal mutassa be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat, azok használatát. Már a befogadás ideje alatt a szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket, amit játékosan gyakoroltasson az óvónő.

Alakuljon ki minden csoportban a szokásrendszer, hagyomány, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, és mélyíti a gyermekek összetartozását.

a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus stb.) közreműködésével.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. Óvodánk csatlakozott a Boldog Óvoda programhoz és 1 csoportban hetente egy alkalommal Boldogság órát tartanak a gyerekeknek.

Az óvodapedagógus - gyermek, gyermek - gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvónő az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A gyerek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot, a példás kommunikációt, a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együtt neveléshez.

Egy-egy jellemző viselkedést az óvónő akkor érthet meg, ha jól ismeri a gyermek korábbi nevelési feltételeit és aktuális élményeit.

Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják, megértsék eltérő képességű és tulajdonságú társaikat. Próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket. Törekedjék arra, hogy a gyermekek átvegyék elfogadó, megértő, segítő beállítódását. Az óvónő a szituációkat, eseményeket a dolgok pozitív oldaláról közelítse meg.

A gyermek tevékenységéhez a pontos határok megjelölésével biztosítsunk nagy szabadságot. Az óvónő röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazza meg azt, amit akar, vagy amit nem akar.

Az óvónő segítse a gyermekbarátságok kialakulását, s ez által összekovácsolt, jó közösségek alakuljanak ki. A gyermekek érdeklődjenek egymás iránt és vállalják a közösségért a feladatokat.

Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe. A gyermekek önállóan próbálkozzanak a konfliktushelyzetek megoldásával.

A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, és az a szemlélet, ami a sikert észre véteti, és a sikertelenséget segít elviselni.

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívül fontossággal bír az „életre való nevelés” szempontjából.

A „társadalmi gyakorlat” jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. A társas, közösségi kapcsolatok kialakítása a teljes nevelési folyamatot átfogja, a különbözőségek elfogadásával és tiszteletével.

A csoportokban szerzett normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. A csoporttöbbség az egyes gyermeket gazdagítja. Az individuum csak csoportos helyzetekben képes kiteljesedni. A kontroll lehetőség kedvezően befolyásolja a reális önismeret-önértékelés alakulását, felkelti a gyermekben az önkifejező és önérvényesülési igényt.

A közösségi nevelés arra irányul, hogy a gyermek egyéni akaratát, ambícióját képes legyen másokhoz alkalmazkodva megvalósítani. Ehhez a gyermeknek az ad mintát, ahogy mások is alkalmazkodnak hozzá. (Vezéregyéniség lehet.)

Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

Hassa át a közösségfejlesztő pedagógiai munkát az odafigyelés, meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhessen.

A közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlásán keresztül a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedő élet szükséges.

A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk, képesek a természeti és emberi környezet szépségeire rácsodálkozni, a jót észrevenni.

Hagyni kell, hogy a gyermekek önállóan próbálkozzanak a konfliktusok kezelésével.

Jó légkörben, hangulatban a közösségi normák, szokások betartását sem érzi a gyermek kényszernek. Fontos, hogy a közösségi szokások egyértelműek legyenek. Legyen mód a gyakorlásra. Következetes legyen a nevelő ezen a téren, és jusson el a tudatosításig.

A gyermekcsoportban a demokratizmus azt jelenti, hogy a felnőttek ugyanúgy figyelembe veszik a gyermekek jogos kívánságait, mint ahogy a gyermekektől elvárják a felnőttek normáinak követését, a szokások betartását.

2.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásának legfőbb eszköze. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája. Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka, az óvodai élet minden területét, minden tevékenységét.

Cél:

- a gyermekek legyenek képesek társaikkal és a felnőttekkel kommunikálni, kapcsolatot teremteni,
- a természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- az életre való felkészítés, a készségek megalapozásával.

Feladat:

- a gyermekek beszédállapotának megismerése,
- az anyanyelv fejlesztése, szókincs gyarapítása spontán és tervszerű tevékenységekben, az anyanyelv szeretete és megbecsülése
- az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztése,

- az életfeladatra orientáló tevékenységek biztosítása, a beszélő környezet kialakítása

A gyermekek beszédállapotának megismerése

Az óvodába kerülő gyermekek többsége rendelkezik az anyanyelv használatának bizonyos fokával, melyet többnyire utánzással sajátított el közvetlen környezetéből. Nem minden családban van megfelelő beszédkörnyezet, nem mindenhol törődnek igazán gyermekük beszédével, esetleges beszédhibájával.

Ezért érezzük fontosnak, hogy az óvodába kerülő gyermekek beszédállapotát megismerjük, beszédkedvét kialakítsuk, és fenntartsuk.

Ezek ismeretében a továbbiakban tudatosan tudjuk csiszolni, formálni beszédképességüket, gazdagítani szókincsüket, s tudjuk esetleges beszédhibájukat, beszédértésüket korrigálni szakemberrel, azaz logopédussal együtt, a szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztésünkben.

Az anyanyelv fejlesztése, szókincs gyarapítása spontán és tervszerű tevékenységekben

Az óvodáskorú gyermek - mivel még olvasni nem tud - minden ismeretet a nyelv segítségével szerez meg. Erre a spontán játékhelyzetek a legmegfelelőbbek, amelyek tapasztalatok szerzéséhez kötöttek. Minél több élethelyzetben való gyakorlást, és az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulás biztosítása.

Az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztése

Tudatosan is alakítjuk, építjük, kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatokat alkotnak.

A kölcsönös és önkéntességen alapuló kommunikáció során

- a gyermekek jobban megismerik magukat és társaikat,
- törődnek egymással,
- a csoporthoz tartozás érzését felfedezik.

Az életfeladatokra orientáló tevékenységek biztosítása

A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan választott, belsőből fakadó tevékenységre. Ehhez tervszerűen biztosítjuk a megismerési vágyukra, kíváncsiságukra épülő élményeket, környezeti ingereket, határokat. az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalataiból kiindulva velük együtt is választ témát.

A gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van az életre való felkészítés folyamatában, minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová. A gyermekre figyelő, jó példát adó, jól és helyesen artikuláló, választékosan beszélő óvónői mintával igyekszünk a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolni.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- Összefüggően, folyamatosan, megfelelő beszédtempóban, örömmel beszélnek.
- Beszéd közben megfelelően artikulálnak.
- Beszélgetést kezdeményeznek felnőttekkel, gyerekekkel egyaránt.
- Kialakult beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű a beszéd.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás.
- Nyugodtan, figyelmesen hallgatják végig az óvónőt és egymást.
- Szívesen használják szép magyar anyanyelvünket (mesék, hagyományok).

2.4.1. Életvezetési ismeretek és készségek

Az életvezetési ismeretek és készségek című személyiségfejlesztő óvodai program hozzájárul az óvodások személyiségének formálásához, különösen a hátrányos helyzetű gyermekekéhez, a tapasztalatokra alapozott, interaktív, azaz kölcsönösen egymásra ható tanítási, tanulási módszerével.

Cél:

- felkészítés a családi életre,

- az egészséges életmód választása,
- hatékony kommunikációra nevelés,
- személyiségfejlesztés,
- esélyegyenlőség biztosítása,
- a szenvedélybetegségek megelőzése.

Feladat:

- Segíteni a gyerekeket, hogy életkori sajátosságaiknak megfelelően
  - ⇒ megismerjék önmagukat és társaikat,
  - ⇒ megtanulják a csoportszerveződés és csoportmunka alapjait,
  - ⇒ tájékozódjanak környezetükben,
  - ⇒ megbizonyosodjanak az egészséges, biztonságos élet értékeiről,
  - ⇒ gyakorlatot szerezzenek a veszélyhelyzetek felismerésében,
  - ⇒ felfedezzék önmaguk megvédésének lehetőségeit.

Ehhez a következő készségfejlesztési területeken kínálunk tapasztalatszerzési, cselekvési, gyakorlási lehetőséget:

- hatékony kommunikáció és kifejezőkészség fejlesztése,
- az érzelmek feldolgozása,
- feszültségkezelés,
- társasági alkalmazkodás,
- véleményalkotás,
- problémamegoldás,
- döntéshozás,
- célkitűzések,
- magabiztosság,
- ellenállás csoportnyomásnak,
- kockázatcsökkentés.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- Kialakul az alkotó és kritikus gondolkodásmód.
- Képesek egyszerű problémák megoldására, döntéshozatalra.
- Képesek többféle kommunikatív formára.

- Képesek az érzelmek megnevezésére, kifejezésére, mások érzéseinek felismerésére.
- Megalapozódik az önismeretük, önbizalmuk, magabiztos fellépésük.

2.4.2. Speciális feladatok

Gyermekvédelem

A gyermek- és ifjúságvédelem szorosan kapcsolódik az óvoda pedagógiai tevékenységéhez. Az intézményben olyan igazgatási és pedagógiai tevékenységet kell kialakítani, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, neme, vallása, nemzeti etnikai hovatartozása vagy bármilyen más okból kítaszított helyzetbe kerüljön.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenység magába foglalja a családdal, szülőkkel való kapcsolatteremtés rendszerét, hisz alapvető célkitűzés, hogy a gyermek családban nevelkedjen, szüleitől kapja meg a segítséget, hogy óvodába járjon, felkészülhessen az iskolába.

A gyermekvédelmi felelős számára az egyik legfontosabb feladat a megelőzés, hátrányos és veszélyeztetett gyermekek „feltérképezése”. Ezért rendszeresen kapcsolatot tart a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálat vezetőjével.

A gondozatlan, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében hatékonyabb a segítség, ha a védőnő, a gyermekjóléti szolgálat és az óvoda egyeztetni a gyermekvédelmi feladatokat. Fontos, hogy az említett szakemberek ismerjék egymás módszereit, és ne lépjék túl saját kompetenciájukat. A szakembereknek együtt kell elérniük - a fenntartó segítségével -, hogy szociális, anyagi helyzete miatt egy gyermek sem betegedjen meg, vagy éhezzen.

A veszélyeztetett, hátrányos helyzet kialakulásának okai:

- munkanélküliség,
- alacsony jövedelem,
- alacsony műveltségi szint,
- devianciák a családban (alkohol, brutalitás).

Cél:

- a 3-6-7 éves korú gyermekek védelme óvodán belül és védelmeik elősegítése óvodán kívüli környezetükben,
- testi, lelki egészségük védelme az óvoda sajátos módszereivel,

- személyiségük korukhoz mértén kiteljesedjék, és önmagukhoz mértén fejlődjenek,
- érezzék jól magukat az óvodában, társaik és a felnőtt dolgozók között,
- a hátrányos helyzetű gyermekek önmagukhoz képest fejlődjenek, a másságot a többi gyerek is fogadja el, az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtás.
- a migrációs kisebbséghez tartozó gyermekek személyiségének teljes kibontakoztatása mellett szocializációjuk is megvalósuljon.

Feladat:

- a hátrányos helyzet szakszerű kezelése, a veszélyeztetettség megelőzése,
- felzárkóztatás megszervezése egyéni és kiscsoportos formában,
- szülők felkészítése az otthoni bánásmódra, fejlesztésre,
- az érintett gyermek törvények által biztosított jogainak megismerése, megismertetése a szülőkkel,
- az integrált nevelés biztosítása a gyermek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában, csoportos, kiscsoportos formában, különböző technikák, terápiák alkalmazásával segítségadás,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- jó kapcsolat a helyi környezetet segítő szolgálatokkal,
- a családok számára minden segítség megadása szakemberhez irányítása révén.

A gyermekvédelmi feladatok megvalósítását szolgáló tevékenységek

Feltételek biztosítása terén:

Személyi feltételek: - GYIV felelős alkalmazása,

- szakképzettség elősegítése a pedagógusok számára.

Tárgyi feltételek:

- egészséges, nyugodt, otthonos környezet biztosítása,

- külön helyiség biztosítása a szülőkkel való érintkezésre.

Módszerek:

- szituációs játék,

- beszélgetés,

- a szülők bevonása a munkába.

A célt akkor érjük el az adott módszerekkel, ha az óvodában lévő veszélyeztetett gyermekeket sikerül a családban tartani. Sikerül elérni, hogy a gyermek több időt töltsön a szülőkkel.

Konkrét tevékenységi formáink:

- rendszeres családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- hagyományok ápolása, nyílt ünnepségek,
- egyéni felzárkóztatás, tehetséggondozás megszervezése,
- orvosi vizsgálatok megszervezése,
- kapcsolattartás a társszervekkel.

Integráció

*A „másnak” született gyermek is éppúgy társas lény,
szeretetre vár és viszontszeret.*

köztünk fejlődik és nem érti, miért nézünk rá „másként”.

Dr. Vekerdy Zsuzsa

Cél:

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása az együttnevelés biztosításával. Helyi nevelési programunkban felvállaltuk a hátrányos, halmozottan hátrányos és sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti, elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése a szokásos differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást és kiegészítő pedagógiai szolgáltatásokkal való együttműködést igényel.

Óvodánkban gyógypedagógus és logopédus heti rendszerességgel foglalkozik ezekkel a gyerekekkel. A gyógypedagógus a két fő gyógypedagógiai asszisztens fejlesztő munkáját segíti, irányítással, felügyelettel és ellátja a csoporton kívüli fejlesztést. A csoportban dolgozó óvodapedagógusok kiemelt figyelemmel, integráltan, a többi gyerekekkel együtt fejlesztik a sajátos nevelésű gyermekeket, hiszen az ő esetükben a nevelés általános megvalósítására törekszünk. A sérülés mértékétől függően célunk az alkalmazkodó készség alakítása, az akaraterő fejlesztése, önállóságra törekvés, együttműködés alakítása.

Mindezek elérése érdekében arra törekszünk, hogy a gyermekek csak annyi segítséget kapjanak, hogy önállóan tudjanak cselekedni. Fejlesztésünk egész napos tevékenység a fent említett csoportos vagy egyéni formában. A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a gyógypedagógiai – orvosi, pszichológiai – konduktori komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek integrációja

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése időben elkezdett korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve, olyan képességfejlesztést kell megvalósítanunk, mely kellő időt, alkalmat biztosít:

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére
- a kontaktus, kooperációs képesség
- a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére
- az aktív szókincs bővítésére
- a grammatikai rendszer kiépítésére
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására
- adekvát játékhasználat elsajátítására
- a megismerő funkciók fejlesztésére.

Ebben szerepe van a rendszeres nevelésnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A szociabilitás, az egymáshoz való közeledés, az egymás mellett tevékeny fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósul meg.

Az értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztésének legeredményesebb és legtermészetesebb tevékenységének a játékot tekintjük. A játékra alapozzuk és köré rendezzük fejlesztő programunkat.

Kiemelkedő fontosságú az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások alkalmazása.

Feladat:

Sajátos gyógypedagógiai módszerek, eszközök, környezeti feltételek segítségével, speciális nevelési szükségletek kielégítésével, egyéni megsegítéssel eljuttatni a sajátos nevelési igényű gyermeket az állapotának megfelelő teljesítőképesség felső

határáig és megteremteni az esélyt a képességhez mért teljes mértékű emberré válásra.

Célzatosan vegyes életkorú csoportokat szervezünk, mert könnyebben, eredményesebben alakul a megértés, az együttérzés, a segítőkészség a sérült gyermekek iránt. A vegyes életkorú csoportokban a másság tolerálása a fejlődésbeli különbségek miatt sokkal erősebb. A fejlettebb gyermekek húzóerők, utánzásra serkentik a kisebbeket és a sérülteket.

Megismerő funkciók és a viselkedés rendellenességével küzdők

Dyslexia prevenció

A dyslexia prevenció célja

- Az olvasáshoz szükséges készségek kialakítása

A fejlesztés tartalma:

Az olvasástanulás fontos része a készségfejlesztés. A készségfejlesztés célja az, hogy kialakuljanak a betűtanulás feltételei. Ez a részképességek miatt igen sokrétű tevékenységet kíván tőlünk pedagógusoktól.

A készségfejlesztés során legfontosabb feladatunk a vizuális észlelés fejlesztése, hiszen a tanulási folyamatok szerveződésének, így az olvasás elsajátításának is sarkalatos pontja.

/Tehát észrevesszük, hogy valamelyik gyerekünknek kialakulatlan a térbeli tájékozódó képessége, testsémája, bizonytalan a ritmusérzéke, szegényes a szókincse, beszédhibával küszködik, nehezen differenciálja a zöngétlenhangokat, vagy nem szereti a meséket, mondókákat, és ha ezekből a jelekből 2-3 fellelhető, dyslexia prevenció módszerrel kell alkalmaznunk./

A dyslexia prevenciót Csabai Katalin: Lexi című könyve, valamint Juhász Dóra-Tar Mónika dyslexia megelőző programja segítségével végezzük.

A készségfejlesztés területei:

- Mozgásfejlesztés
- Testséma fejlesztés
- Percepció fejlesztés

Grafomotoros fejlesztés

Óvodánkban, szeptemberben logopédus méri fel a gyermekek grafomotoros képességeit, és a Marosics- féle DPT teszt segítségével a dyslexia veszélyeztetett gyermekeket is kiszűri.

Ezután a logopédus előírja a fejlesztendő területeket és a fejlesztőpedagógus az ő instrukciói alapján kezdi meg a munkát.

A grafomotoros fejlesztést Juhász Dóra- Tar Mónika: Grafomotoros fejlesztési programja segítségével végezzük.

Grafomotoros fejlesztés célja:

- Az Írástanuláshoz szükséges finommozgások kialakítása, vizuális megfigyelő és elemző képesség, valamint grafomotoros képességek fejlesztése.

Feladat:

- szem- kéz koordináció fejlesztése,
- az íráshoz szükséges testhelyzet begyakorlása, helyes írószertartás elsajátítása, a laza csuklómozgás beidegzése,
- formaemlékezet fejlesztése,
- az irányok differenciálása,
- az ábrázolókézség fejlesztése,
- az írni tanuláshoz szükséges betűelemek elsajátítása.

Mozgásfejlesztés

A sérülésnek megfelelő mozgásterápia anyagának kidolgozása szakember igénybevételével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan másságot elfogadó, sikeres próbálkozásokat értékelő, segítő környezet kialakítása, mely elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermekek önmagukhoz képest leghatékonyabb fejlesztését, szocializálódását.
- Azoknak a területeknek felismerése és gondozása, amely területeken a sajátos nevelési igényű gyerekek kiemelkedőbb teljesítményre képesek.
- Speciális egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, ezek segítségével szűkebb és tágabb környezetük megismerése.

- Testi fogyatékosok esetében az akadálymentes közlekedés, megfelelő mozgás és élettér biztosítása, szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- Az óvodapedagógus segítse a sajátos nevelési igényű gyermekek közös játékban való részvételét, a közösséghez való alkalmazkodásukat.
- A viselkedésformák megtanulásának és gyakorlásának segítése, a közösség előtti bátor szereplés motiválása.
- Kiemelt feladat az önkiszolgálás megtanítása.
- Nyelvi kommunikáció megalapozása, fejlesztése.
- Beszédtést, szájolvasási készséget fejlesztő helyzetek beépítése a mindennapi tevékenységekbe.

Differenciált fejlesztés az óvodai nevelés folyamatában

Óvodánkba érkező gyermekek nagyon eltérő adottságokkal, képességekkel, szokásokkal, érzésszel, vérmérsékleti különbségekkel érkeznek. Más szempontból a családok értékrendjének sokfélesége is szerepet játszik abban, hogy óvodásaink fejlettségében nagy eltérések mutatkoznak.

A differenciált fejlesztés célja:

Óvodásaink egyéni fejlettségi szintjének figyelembe vételével, egyéni fejlődési ütemükhöz igazodva, a tevékenységek tudatos befolyásolásával személyiségük kibontakoztatásának elősegítésére az óvodai nevelés valamennyi területén.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fejlődési adatgyűjtés, mely az egész személyiségre kiterjed, a gyermekek személyiségének, megismerése az óvodába lépéstől kezdve.
- Családok értékrendjének, szükségleteinek megismerése (családlátogatások, fogadóóra)
- Egyéni szándékok elképzelések támogatása, a gyermekek tevékenységeiben.
- Egyénre irányuló kommunikáció
- Személyre szóló pedagógiai hatások
- Konfliktushelyzetben az egyén bevonása a megoldásba, szabályalkotásba.
- Segítségadás a gyermekek egyéni problémáinak megoldásába.
- A gyermekek fejlettségétől függően, igényeiknek megfelelően a játékfolyamat segítése.

- Önkiszolgáló munka fejlődésének elősegítése, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtás.
- Munkajellegű feladatok differenciálása, a gyermekek önálló munkavégzésének támogatása igény szerint.
- Képességfejlesztő eszközök biztosítása egész nap, hogy a gyermekek bármikor használhassák, illetve az óvodapedagógus közreműködésével részképességek fejlesztésének lehetősége.
- Tanulási tevékenységek során egyénre szabott segítségnyújtás, ösztönzés illetve differenciált feladatadás

2.5. A program tevékenységformái

„Az fog jól teljesíteni, akit minél tovább megőrizöl az életkorának megfelelő körülmények között.”

/ Winkler Márta /

2.5.1. Játék és tanulási tevékenység

Játék

Cél:

- minden gyermek találja meg a fejlettségének, érdeklődésének megfelelő pszichikumot, mozgás, az egész személyiséget fejlesztő és élményt adó tevékenységet.

Feladat:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása,
- a játékfajta tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével,
- a játékban rejlő sokoldalú fejlesztési lehetőség kihasználása (beszéd, mozgás, tanulás, társas viszony stb.)
- lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés és a kutatás örömét.

A játék a 3 -7 éves korú gyermek alapvető és legfejlesztőbb tevékenysége. A játék a valóságot tükrözi. Nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.

A játék közben a gyermek derűs, felszabadult, a játék örömforrás számára; maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Motivációja nem a célban, hanem a tevékenységben van, tehát önmagáért való.

Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. A játék kicsiben maga az élet; az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válik.

Külön szót érdemel az élmények, feszültségek, tapasztalatok szerepe a gyermek játékában. Az élmény - tapasztalat legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetéből hoz, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény -, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában.

Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megszervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

A négy évszak és a jeles napok köré csoportosítva minden nevelési terület helyet kap egymást kiegészítve, erősítve a nevelési folyamatban. Meggyőződésünk, hogy a természet rendjének felismerésében és sokoldalú megtapasztalásában, a tevékenysége által nevelődő gyermek felnőve, aktív részese lesz a saját természeti és társadalmi környezete kialakításának.

A környező világról, sőt a világegyetem egészéről a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játékban, a tanulás - tanulás folyamatában az utánzás és az élményszerzés a legfontosabb. Tapasztalat és tevékenység során ismerkednek a világgal az óvodások.

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok alakítása

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. Az óvónő segítségével, támogatásával a gyermekek játékszükségeinek kielégítésével a gyermek játékát fejlessze.

Gyakorló játék:

Legyen módjuk megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait.

Szerepjáték:

Legyen módjuk tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket újra és újra megélni.

Ügyességi és szabályjátékok:

Legyen módjuk gyakorolni a szabályok pontos betartását és a szabályoknak megfelelő viselkedést.

Dramatizálás - bábozás:

Legyen módjuk a mesék cselekményeit, a szereplők mondanivalóját saját elgondolásaik szerint eljátszani.

Építő - konstruáló játék:

Legyen módjuk valamit alkotni, fejlődjön kreativitásuk, gazdagodjék fantáziájuk.

Barkácsolás:

Legyen módjuk játékukhoz önálló elképzelésük szerint eszközöket készíteni. A barkácsolás a játék igényéből induljon ki.

A gyermekek játékelgondolása fejlődjön, jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvőképességét.

Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat. A gyermekek maguk is hozzanak létre szabályokat, s legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is.

A játék irányításával összefüggő nevelői módszerek, szervezési feladatok

A programnak alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítson a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket biztosítson.

Az óvodapedagógus feladata tehát megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon befolyásolja a gyermeki világot.

A gyermekek játékelgondolása fejlődjön, jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvőképességét.

Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat. A gyermekek maguk is hozzanak létre szabályokat, s legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is.

A gyermekek játékelgondolása fejlődjön, jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvőképességét.

Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat. A gyermekek maguk is hozzanak létre szabályokat, s legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is.

Cselekvéses tanulás

Cél:

- utánzásra ösztönző minták felkínálása
- játékba integrált cselekvéses tabulás,
- a korosztály műveltségi anyagának elsajátítása,
- a gyermekek ismereteinek bővítése, kompetenciájának, képességeinek fejlesztése,
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása,
- a gyermekben meglévő megismerési vágy ébrentartása, kielégítése.
- lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés és a kutatás örömeit, kreativitásukat erősíti.
- természetes kíváncsiságuk kielégítése

Feladat:

- értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) alkotó képesség, tevékenységek által, ösztönző környezet biztosítása különösen a képzelet és kreativitás fejlesztése.
- a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

A szabad játék gyermeknek a tanulást biztosítja.

Játék közben egyszerre több érzékszervvel vesz részt a tapasztalat-szerzésben. Ezért a játékot a tanulás „legfontosabb”, de nem kizárólagos színterének tekintjük.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán szervezett vagy irányított módon tanuljon a gyermek.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az óvodai tanulás célja a gyermekek ismeretekhez juttatása, azaz ismeretszerzés és azzal adekvát magatartásformálás. Olyan képességek kimunkálása, amelyre az iskola is építeni tud.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy szervezett, irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen része a nevelési folyamat egészének.

Legfőbb célkitűzés, hogy kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak, minél több érzékszervet igénybe vevő tapasztalást és sokoldalú cselekedtetést biztosítson a 3-7 éves gyermek fejlődésének szempontjából.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetíteni és velük együtt átélni.

Cél:

Tevékenységekben való tanulás biztosítása. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fő irányelv a készség és képességfejlesztés, tevékenykedtetés, tapasztalati tudásszerzés megalapozása.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek a tanult viselkedési szabályok.
- Maguk kezdeményeznek játékot.
- Képesek önálló feladatmegoldásra.
- Szándékos figyelmük kialakulóban van.
- Képesek önálló megfigyelésekre.
- Problémamegoldó gondolkodásra képesek.
- Érzékelésük, észlelésük, emlékezetük megbízható.

- Eljutnak az iskolakészültségi állapotba.

2.5.2. Verselés- Mesélés

A mesélés és a verselés az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Mindig többről szól, mint amennyit szavakkal kimond, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvések

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mai modernizált világban ismerjük meg a mesék által létrehozott saját belső képeiket, ezáltal kerüljenek felszínre érzelmeik.

Ritmus, mozdulatok és szavak egységével fejlődjön érzelmi életük, élmény legyen számukra az irodalom.

Cél:

- a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladat:

- változatos irodalmi élmények közvetítése,
- a gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel,
- a gyermekek érzelmi, nyelvi és kommunikációs képességének fejlesztése, a belső képalkotás segítése (képzelet, fantázia, emlékezet stb.),
- beszédritmus, beszédlejtés fejlesztése (versekkel, mondókákkal),
- mesék által, az emberi viszonyokkal, erkölcsi normák, konfliktuskezelési modellekkel való találkozás lehetőségének felkínálása, tudat alatti szorongások, tartalmak előhívása,

- a gyermekek esztétikai élményhez juttatása és a népi kultúra áthagyományozása.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekek egyéni, érdeklődésének megfelelő irodalmi alkotásokat válasszon. Az irodalmi anyagot úgy állítsa össze, hogy tartalmazzon mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet. A napi tevékenység során többször is mondhat mondókát, rövid verset.

Főleg 3-4 éves korban nagy jelentőségűek a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek. Az óvónővel együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, kiolvasókat. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

Olyan meséket válasszunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. A kiscsoportos gyermekek 10-12 mondókát, verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvónő meséit. Játékukban gyakran előfordul a mesélés, bábozás, dramatizálás.

A mesék már lehetnek többfázisú szerkezetű állatmesék, népmesék. Szerepeljenek vidám, humoros versek, klasszikusok és mai költők versei.

A gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, tündérmeséken át épüljenek be a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába (15-20 új mese).

A gyermekek szívesen hallgatnak folytatásos meseregényeket is, főleg a délutáni pihenés előtt, esetleg alatta is. Próbálkozzanak a mesék befejezésével, új mesék kitalálásával.

A gyerekek versanyaga gazdagodjon lírai versekkel (15-20 új vers), népi mondókákkal, rímes találós kérdésekkel (4-5).

A mesélés, verselés mindennap megjelenik az óvodában, kezdetét a sajátos jelkép (párna, szőnyeg stb.) előkészítése jelzi.

Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyerekek, majd teremtsünk alkalmat arra, hogy eljuttassák, elmondják, elbábozzák a meséket.

Ezekhez a tevékenységekhez használjunk gyermekek által készített eszközöket (bábok).

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán - és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.

A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékokban kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, az önálló versmondásra.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen ismételtetik verseket, mondókákat, játék közben odaillő szövegeket, ritmusokat mondogatnak.
- Várják, igénylik a mesehallgatást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik.
- Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

2.5.3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira és az igényes válogatott kortárs művészeti alkotásokra épülő fejlesztéssel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

Cél:

- a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása, zenei ízlésük formálása.
- a zenei anyanyelv kialakulása

Feladat:

- a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése,
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal,
- egyszerű tánclépések, térformák megalapozása.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. A rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik ritmusérzéke, hallása, éneklési készsége kialakul. rendszeres, igényes zenehallgatási anyag válogatásával zenei ízlésük formálódik, gondolva a nemzetiségi hovatartozásra.

A 3-4 éves gyermekek ismerjenek meg olyan ölbeli játékokat, melyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Eleinte maga az óvónő játszik és énekel, a gyermekek hallgatják, esetleg mozdulatokkal kísérik. Először olyan játékokat kell választani, amit állva vagy ülve is el tudnak játszani, később az év végéig körbejárni is megtanulnak. A játékos utánzó mozgás, egyszerű körséta, guggolás vagy sima szerepcsere-játék felel meg a gyermekek mozgásának.

Mondogassanak mondókákat szívesen, játszanak ölbeli és énekes játékokat. Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést.

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékot. Az egyszerű körjátékok bonyolultabb mozgásokkal (guggolás, taps, vissza-fordulás, páros körbejárás) bővíthetnek. Az utánzó mozgások még ugyanúgy alkalmasak, de fel lehet használni változatos sorformákat vagy csiga-kígyóvonal sort alakító játékot is.

A tiszta éneklés érdekében a gyerekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg, kisebb csoportokban halkabban, hangosabban és magasabban, mélyebben.

Játsszanak kérdés-felelet játékot szöveggel és ritmusmotívumokkal.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek több szereplővel, komplikáltabb mozgással nagy térben mozgó játékokat is választhatunk. A sima szerepcserén túl a párválasztást, két körformát, csoportos fogócskát, sorgyarapodó játékformát is alkalmazhatunk. Az óvónő variálja a játékok mozgásanyagát egyszerű tánclépésekkel.

A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat kapcsolják össze dallambújtatással. Érzékeltessék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Ütőhangszereket használnak: lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelnek.
- Szívesen hallgatnak sokféle zenét, népdalokat és kortárs zenei műveket.

2.5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenység magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, a képalakítást a konstruálást, a kézimunkát. Az ábrázolás az óvodai nevelés egészét áthatja. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A tevékenység öröme és nem a produktum a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Cél:

- a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Feladat:

- művészeti érdeklődés felkeltése,

- finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése,
- esztétikai ízlés formálása, műalkotásokkal, népművészeti elemekkel.
- az ábrázoló tevékenység feltételeinek megteremtése, változatos eszközök biztosítása.
- a gyermekek téri, formai, színeképzetének alakítása, gazdagítása,
- a gyermekek megismertetése a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel,
- fantázia, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése,
- a verbális kifejezőkészségen túl a vizuális kifejezőképesség elősegítése, megalapozása.

Az óvónő feladata, hogy megteremtse a feltételeket a gyerekek képi-plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló- és konstruáló képességének fejlődéséhez.

Feladata a megfelelő hely kiválasztása. Ez a térrész olyan legyen, ahol a nap folyamán bármikor, változatos eszközökkel bárki szabad választása alapján ábrázoló tevékenységbe kezdhet. Ennek feltétele, hogy az ábrázolás minden eszköze elérhető módon kéznél legyen, s bármikor kérés nélkül elővehető legyen.

Az eszközök méretben és minőségben megfelelőek legyenek, biztonságos kezelését az óvónő egyenként ismertesse meg a gyermekeknek.

A tevékenységhez biztosítsunk elegendő időt is, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkothassanak, ameddig kedvük tartja.

A 3-4 éveseknek tegye lehetővé az óvónő, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

Ebben az időszakban a szokások, szabályok rögzítése, a technikák használatának pontos begyakorlása a feladat.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Az óvónő tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba karcollással, nyomattal.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva.

A 4-5 éves gyermekek ábrázoló tevékenységét bővítse az óvónő. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése.

Használjanak ceruzát, krétát, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni.

Az építés során variáljuk a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Használjanak ehhez nagyobb méretű dobozokat, berendezési tárgyakat.

A gyerekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában.

Az 5-6-7 éves gyerekek a képalakítás során minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvónő gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközöket (plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, szövés, fonás, nemez).

Szervezen olyan programokat, ahol a gyermekek minél többféle művészeti alkotással, népművészeti elemekkel ismerkedhetnek meg.

A saját élményeken alapuló cselekményes témában jelenjenek meg a mesék, versek, ünnepek eseményábrázolása is.

Az óvónő segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt a tevékenységhez.

Ajánlott technikák

Rajzolás: bottal homokba, ceruzával, zsírkrétával, filctollal - kartonra, csomagolópapírra, kartondobozra.

Festés: ujjal, tenyérrel, ecsettel, vastag vattapamacs végű bottal, szívószállal (festékfújás), pálcikával (festékkihúzás) - kartonra, csomagolópapírra, hullámpapírra, kartondobozra, üvegre, textilre.

Nyomdázás: ujjal, tenyérrel, zöldségekkel, terményekkel, dugóval, falevéllal.

Mintázás: agyaggal, só-liszt gyurmával, plasztilinnal.

Egyéb technikák: tépés, vágás, ragasztás, mozaikkészítés, terménykép-készítés, textilkép-készítés, fonalkép-készítés, karcolás, varrás, hímzés, gyöngyfűzés, szövés, fonás, hajtogatás, linónyomat-készítés.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében.

- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák (haj, ruha stb.), próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.

2.5.5. Mozgás

A mozgás a sokoldalú képességfejlesztés révén szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. A mozgás kiegészíti és felerősíti a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását és hozzájárul a harmonikus, összerendezett nagy és kis mozgások kialakulásához.

Törekszünk a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására.

Minden gyermek találja meg fejlettségének, érdeklődésének megfelelő mozgáslehetőséget.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodás kor a természetes hely-, helyzetváltató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló, gyakorlási formákkal, játékokkal, szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Cél:

Célunk, hogy a gyermekek jól érezzék magukat a rendszeresen végzett, szabadon vagy szervezett keretek között zajló sokirányú mozgásfejlesztésben, ehhez természetes módon építjük be a mozgást a gyermekek tevékenységeibe. Ezt sok játékkal és játékos gyakorlatok végeztetésével valósítjuk meg.

Feladat:

- **A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése**
(A gyermekek természetes mozgásának: a járás, a futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás, ritmusérzék, motorikus képességek differenciált

fejlesztése, a természetes mozgásfajták gyakoroltatásával kialakulnak azok a feltételes reflexek, melyek a gyermekek összerendezett és gazdaságos mozgását létrehozzák)

- **A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése**

(A gyermekek testi képességeinek: koordinációs képességek/ ügyesség/ erő, gyorsaság, állóképesség fejlesztése, odafigyelve a gyermek optimális terhelésére, a gyermek egyéni szükségleteire és képességeire)

- **Rendszeres mozgásra szoktatás**

(Sikerélmény nyújtása, amely a gyermekeket aktív részvételre ösztönzi)

- **Az egészséges versenyszellem alakítása, formálása**

(A mozgásos és szabályjátékok során a gyermekek érzelmeket tanulnak, és helyes magatartásformákat sajátítanak el – türelem, kitartás, akaraterő – fejlődik közösségi érzésük, felelősségtudatuk.)

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a mozgásfejlesztésben.

A mozgásos tevékenységekhez lehetőséget biztosítunk a csoportszobákban és az udvaron egyaránt.

- A nagymozgásokat csoportszobánként változatos mozgásszerekkel biztosítjuk (pl. trambulín, gúla, karika...), hogy a gyerekek, ha igénylik, használhassák. Ezek a bújásra, mászásra, kúszásra, gurulásra, lengésre, függésre adnak lehetőséget. Ehhez megfelelő szokás-szabályrendszert alakítunk ki.
- Az udvaron is biztosítjuk a teret, időt és a megfelelő eszközöket. Rögzített játékokat (pl. mászóakák, hinták, stb.) és mobil játékeszközöket (pl. karika, labda, stb.). A különböző méretű mászóakák, hinták és eszközök, szervezett futó-fogó játékok segítik a nagymozgást.

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér van, mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő, és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb

tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép, önkontrol, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, probléma megoldó gondolkodás fejlődésére. A spontán - a játékban azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak, az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására a szabad levegő kihasználására. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenységre, de sohasem a javított mozgásra.

Az óvónő a **3-4 éves gyermekek** tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt.

Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal, játsszanak ugrásgyakorlatokat. Ismerkedjenek meg a dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal.

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is, jelenjen meg a talajtorna eleme. A gyermekek játsszanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvónő alkalmazzon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékokat a saját képességeikhez igazítva differenciáltan tervezzük. Ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek, készítse a gyermekeket elvárható erő kifejtésre.

A **4-5 éves gyermekek** természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok. Az óvónő szervezzen ugrásgyakorlatokat, dobásgyakorlatok során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, haránt-terpeszállásból. Gyakorolják a támaszgyakorlatokat. A talajtorna anyagként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata. Kiemelt helyen szerepel az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnék. Hangsúlyt kap az észlelés, az alakítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az óvónő minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket (szalagot, botot, labdát, kendőt, zászlót stb.).

A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrást.

Játsszanak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba. Játsszanak labdagyakorlatokat, vezessék a labdát járás közben. Végezzenek támaszgyakorlatokat.

Mindennapi frissítő torna

Az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára biztosítson lehetőséget mindennapi mozgásra, testedzésre csoportosan

A tevékenység szervezeti formái

Az óvónő a gyermekek szabad mozgását az egész nap folyamán biztosítja. Az irányított mozgásos tevékenységet mindhárom korosztálynak az óvónő heti egy alkalommal szervezze meg. Gyermeki igény szerint adjon lehetőséget csoportosan is a spontán mozgásra.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére:

- mozgása adottságának megfelelően harmonikus, összerendezett
- növekszik a gyermek teljesítőképessége, teherbíró, és ellenálló képessége, életkorának megfelelően edzett
- szereti és igényli a mindennapos mozgást

2.5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A természeti - társadalmi környezet megismerése

A gyermekek már a családban ismerkednek az őket körülvevő szűkebb környezettel, növényekkel, állatokkal, a környezetükben található anyagok tulajdonságaival, formai, mennyiségi, téri viszonyaival.

Segítséget nyújtunk a gyermeknek ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Tulajdonképpen komplex tapasztalatszerzési lehetőségek felkínálása. Feladatunk egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes

egységben érzékelhető. az óvodapedagógusok egyéni szabadsága a komplexitás érvényesítése. Így tudjuk biztosítani a szükséges tapasztalati és élményanyagot.

Cél:

- A gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből, közben alakuljon társas magatartásuk, fejlődjön beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük.
- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása, s a tapasztalatok alkalmazása tevékenységükben.

Feladat:

- a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatok biztosítása, ismeretek bővítése, ok-okozati összefüggések feltárása,
- a gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során,
- a gyermekek tevékenyen vegyenek részt őket körülvevő élő környezet tapasztalat és ismeretszerzésében,
- a gyermekekkel a természeti jelenségek összefüggésükben való megláttatása.
- fejlesszük egyéni megismerő erőiket, önálló véleményalkotásukat, döntési képességüket, problémátalátásukat, problémamegoldó képességüket, ítélőképességüket
- a környezet megismerése során fedezzék fel a matematikai összefüggéseket a spontán tevékenységekben és a teremtett problémahelyzetekben,
- ismerjék meg a nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődjön tér-, sík-, és mennyiségzempléjük

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét. A tevékenykedés közben rendeződnek az ismeretek.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A természeti és társadalmi környezet témái, az ezekről szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előrehaladtával bővülnek és koncentrikusan mélyülnek.

Tervezett témakörök: évszakok, állatok, növények, család, testünk, óvoda és környéke, közlekedés, hagyományok, néphagyományok.

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek az óvoda közvetlen környezetével.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakra jellemző képeket.

Ismerjék meg az óvoda utcáját, boltokat, pékséget, fodrászüzletet, az ott található intézményeket, az utcában élő állatokat, növényeket.

A 4-5 éves gyermekek számára tapasztalat- és élményszerző sétákat az óvoda utcáján túl is szervezzen az óvónő. Törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszak szépségét, jelenségeit, az időjárás változását. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvónő segítségével.

Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét. Figyeljék meg az évszakok szépségét, a színek árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Csíráztassanak, ültessenek növényeket. Ismerjék meg a mezei virágokat, vadon termő ismertebb növényeket.

Végezzenek egyszerű kísérleteket a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal.

Ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokba osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett legyen napszak-bemutató tábla is, amit a gyermekek önállóan kezeljenek.

Látogassanak el a középületekbe: múzeumba, színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra.

Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A spontán és szervezett tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek - óvónő személyes beszélgetéseire.

Az óvónő minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre meg tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztését, önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. A gyermekek között erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A gyermekek között erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándék kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekeknek már az óvodába érkezésükkor vannak meglévő tapasztalataik, ismereteik a környezetükben található tárgyak külső tulajdonságairól.

Többségüknek kialakult számfogalma van (3-4 tárgyat megszámol).

Találkoznak néhány matematikai kifejezéssel, azonosítják annak tartalmával, pl.: több-kevesebb, kisebb-nagyobb.

A mennyiségi és formai összefüggések észre véttetésének szempontjai:

- az összehasonlítás, válogatás, osztályozás, sorba rendezés,
- mennyiségek összemérése,
- tapasztalatok szerzése a geometria körében építéssel, alkotással, utánzással,
- tevékenységek tükörrel, tájékozódás a térben és síkban,

- irányok egyeztetése és megkülönböztetése, követése mozgásokkal.
- szóbeli kifejezésre a megismert névutók és melléknevek alkalmazása,
- mérések különböző egységekkel.

A felnőtt példamutató szép, pontos beszéde nagyon fontos, hiszen itt is rengeteg lehetőség nyílik a gyermekek verbális fejlesztésére.

A tevékenység keretein belül mindig megnevezzük a használt tárgyakat, eszközöket, anyagokat és az ezekkel való cselekvéseket.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok alkalmazásában.
- A tárgyakat meg tudják számolni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.
- Geometriai formákat felismernek, képesek geometriai tulajdonság szerinti válogatásra.
- Értik és használják az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Képesé válnak arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatát megértsék, gondolataikat elmondják, ítéletet alkossanak.

2.5.7. Munkajellegű tevékenységek

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely a személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással. Mindennapi munkálkodásuk során ismerkednek környezetükkel. Az őket körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb információk birtokába jutnak. Megtanulják a munkaeszközök célszerű

használatát. Megízlelik az egymásért végzett tevékenység erkölcsi értékét, a munka környezetalakító szerepét, a saját és a mások elismerését.

Cél:

- tudjanak megoldani egyszerűbb szervezési feladatokat a környezet funkcióinak megfelelő alakításához,
- tudják a munkaeszközöket megfelelően használni.

Feladat:

- olyan szokásrendszer kialakítása, amely elősegíti a gyermek önállósodását,
- a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését,
- örömmel vállaljanak munkát, a vállalt munkát, tevékenységet kitartóan végezzék.

A munkavégzés feltételei:

- megfelelő méretű, anyagú munkaeszközök,
- az eszközök elérhető helyen való tárolása,
- elegendő munkalehetőség,
- elegendő idő,
- nyugodt, derűs légkör.

Munkafajták:

Önkiszolgálás: testápolás,
étkezés,
öltözködés,
a környezet rendjének megőrzése.

Naposi munka: felelősi munka,
növénygondozás.

Alkalomszerű munkák, egyéni megbízatások:

előre nem meghatározhatók, nap, mint nap váratlanul jelentkező gondok megoldása.

A munka során nagyon fontos a fokozatos és folyamatos terhelés, a feladatok fokozatos nehezítése, bővítése. a gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai

szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A gyermek munkatevékenysége az önkiszolgálásban, az önmagával kapcsolatos tevékenységekben realizálódik, több-kevesebb segítséggel, s egyre kevesebb irányítással.

A társaikért végzett munka, egyre szélesítve a tevékenységek körét, majd 5-6-7 éves korra a tevékenységek mellett már esztétikai igények is beépülnek a munkavégzésbe.

A gyermeki munka állandó segítőtje a dajka, aki igénynek megfelelően segítséget nyújt a gyermekeknek, vagy kér tőlük, az aktuális tervnek megfelelően.

Optimális fejlődési mutató az óvodáskor végére

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, természetes teendőként látják el.
- Az épületbe lépve a cipőjüket letisztítják.
- Segédkeznek az ágyak berakásában, a foglalkoztató átrendezésében.
- Önmaguk képesek mindennapi szükségleteik kielégítésére.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére. Az ajtókat csendesen nyitják, csukják.
- Önállóan, esztétikusan megterítenek. Étkezés után leszedik az asztalt, a terítőt összehajtják. Letörlik az asztalt, a morzsát összesöprik.
- A tevékenységekhez szükséges eszközöket előkészítik. Szükség szerint átrendezik a csoportszobát.
- Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében.
- Folyamatosan gondozzák a csoportban lévő növényeket.
- Részt vesznek az udvaron a falevelek összegyűjtésében, télen a hó eltakarításában.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

3.1. A nevelés tervezése

Az óvodai nevelésünk céljának és feladatainak ismeretében, a pedagógiai ráhatásokat, tevékenységeket, a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

Az óvónő számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása, még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a gyermek spontán ötleteire,

tapasztalataira. Az ismeretek közvetítését a készségek, képességek tudatosan megtervezett fejlesztésével kapcsolja össze.

A tervezést három nagy egységben végezzük.

Éves tervezés: A célkitűzések, témakörök, feltételek, közös élmények átgondolását jelenti. A terv biztosítja a folyamatok átgondolását, a nevelők zavartalan és konfliktusmentes együttműködését, a témák integrálását.

Heti ütemterv: A heti felkészülés során konkretizálódnak az óvónő feladatai. Pontosan végig kell gondolni, hogy a gyermekek napi tevékenységrendszerébe hogyan épülnek be a spontán, játékos tapasztalatszerzések, a kezdeményezett játékok, játékos tevékenységek, a cselekvéses tanulás. Mindezt a kitűzött fejlesztési célok érdekében az egyes gyermek, illetve gyermekcsoport fejlettségének ismeretében kell megtenni.

Az óvódás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, tapasztalatszerzési forma. Ez a foglalkoztatási forma megkívánja az óvónőtől, hogy ismereteit folyamatosan bővítse, felkészüljön a gyermekek kérdéseire.

Mindig készen áll a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoportokkal tevékenykedik egyszerre az óvónő. A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására.

A nevelési terv személyiségközpontú, az egyes gyermekekre konkrét fejlesztési terv készül.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását.

Az óvodai csoportok szervezése

A beíratott gyermekek korától függően történik a csoportszervezés úgy, lehetőség szerint vegyes csoportok szerveződjenek, esetleg egy homogén csoport. A korszerinti megoszlás arányos legyen a csoportokban.

A heti rend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezet megteremtését.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezzék, pontosan elvégezzék.

A szeptember 1-től május 31-ig terjedő időszak napirendjét a gyermek biológiai, társas szükségleteit szem előtt tartva alakítjuk ki.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszak tartalmas, gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett legyen. Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvónő a nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy a tevékenységeket kötetlenebb formában végezhesse.

A napirend megtervezésének szempontjai

- A napirend a gyermeki szükségletekhez és a csoportok egymás mellett éléséhez biztosítja az időkereteket.
- A mozgást és a pihenést célzó tevékenységek optimálisan váltsák egymást, elégítsék ki a mozgásigényt, és adjon lehetőséget regenerálódásra.
- A legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a szabad játék kapja.
- Fontos, hogy a napirend biztonságot, támpontot és állandóságot adjon a gyermeknek, hogy segítse a szokásrendszer kialakulását, ugyanakkor rugalmas legyen, kerülje a felesleges kötöttségeket.
- A napirendbe természetes módon épüljenek be a gondozási, étkezési feladatok és szokások.

A napirend általános időkeretei 10 órás óvodai nyitva tartás esetén:

- játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás	5 ⁴⁰ óra
- étkezés, pihenés	3 ⁰⁰ óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1 ²⁰ óra

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén.

Főként a befogadás idején figyelünk arra, hogy minél, rugalmasabban alkalmazzuk a hetirendet.

A hetirend összeállításánál arra figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására, és értékelésükre.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend összeállításának szempontjai

- Rugalmas, alkalmazkodó hetirendet állítsunk össze, legyen lehetőség az aktualitásokra.
- A csoport és a gyermekek igényeit, képességeit vegyük figyelembe.
- Jusson elegendő idő a tevékenységekre.
- A hét elejére mozgásfejlesztő tevékenységet tervezzünk.

A tevékenységek elrendezésének egy lehetséges formája heti ciklusban

Állandó tevékenységek	Szervezett tevékenységek
Mindennapi testnevelés	Mozgás
Verselés- Mesélés	A külső világ tevékeny megismerése
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

3.2. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az időről időre visszatérő közösségi eseményeknek, az ünnepeknek személyiségfejlesztő hatása fontos, hiszen egy-egy ünnep, jeles nap, de főleg az ezt megelőző tevékeny várakozás olyan erkölcsi tartalmat közvetít, amely a maga nemében pótolhatatlan. Az ünnepek, akár természeti, akár társadalmi tartalmúak, akár a néphagyományban gyökereznek, kiemelkednek a hétköznapiakból. Fontos azonban, hogy az óvodáskorú gyermek szintjén, természetes életmenetükbe ötvözve jelenjen meg.

Az óvodai ünnepek és hagyományok a nevelőmunka szerves részét képezik. A gyermekek időérzéke még fejlődőben van ebben az életszakaszban.

Az ünnepvárás, az ünnepekre való készülődés segíti az időben való tájékozódást. Az ünnepek és hétköznapiak váltakozása sajátos életritmust diktál. Emellett társadalmi normákat, szokásokat, értékeket sajátít el a gyermek. Az az érzelmi töltet, ami az ünnepvárással együtt jár, észrevétlenül rögzíti az erkölcsi normákat, szokásokat.

A társadalmi lényé válás folyamatának meghatározó sarkkövei az ünnepek, ha az a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, azaz együttlétre, szeretetre, a szimbólumokra és a gesztusokra tevődik a hangsúly, és tervezett, rendezett, érzelemben gazdag.

Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiakból és ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek. Az óvodai ünnepeknek elő kell készíteniük, bele kell simulniuk a családi ünnepekbe.

Az ünnepeknek, hagyományoknak fontos szerepe van az intézmény arculatának formálásában és az intézmény menedzselésében is.

A szokásokat, hagyományokat ápoló ünnepek mellett az óvodában a jelképek szintjén meg kell emlékezni a társadalmi ünnepekről is.

Az ünnepélyek formáját, jellegét (nyílt, zárt, megemlékezés stb.) a nevelőtestület az éves tervben rögzíti.

A társadalmilag elfogadott nagy ünnepek mellett fontos, hogy valamennyi csoportnak legyenek belső, saját ünnepei, szokásai, hagyományai. Ennek rendkívül nagy a közösségformáló szerepe.

A gyermek és születés- és névnapja kiemelkedik a csoport ünnepei közül.

Jeles napok, ünnepek:

Mihály nap, Mikulás, Karácsony, Farsang, Március 15, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap.

Ajánlott ünnep:

Nőnap, Környezetvédelmi világnap (Erdei ovi nap), Föld napja, Víz világnapja

3.3. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

Család - óvoda

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés.

A kapcsolattartás formái és céljuk:

- fogadóórák és személyes beszélgetések lehetőség szerint,
- szülői értekezlet,
- családlátogatások,
- közös programok,
- nyílt napok,
- befogadás.

A fogadóórák adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek bizalmas jellegűek gyermekekre, családra, közvetlen környezetre.

Szülői értekezleten az óvodát és a családokat érintő témákat, elképzeléseket, lehetőségeket beszéljük meg. Véleményeket hallgatunk meg, javaslatokat mérlegelünk.

Családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket, a családi környezetét, a családban elfoglalt helyét, a család nevelési attitűdjeit, szokásait.

Befogadás célja, hogy a gyermek minél kisebb negatív viszonyulással fogadja a közösségi életet, az új környezetet, embereket, szokásokat, valamint a szülőktől való (részleges) leszakadás, átmenet könnyítése.

Közös programok, ünnepek segítenek abban, hogy jobban megismerhessük a szülők gyermekeik irányában megfogalmazott elvárásait. A jó kapcsolat teszi lehetővé a szülők befolyásolását a gyermek optimális, összehangolt fejlesztését. Fontos, hogy a közös programok emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból mind külsőségekben, mind tartalmukban.

Az óvodás gyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősség, ezért a *napi kapcsolattartás* elengedhetetlenül szükséges, ezt hivatott betölteni az óvoda nyitottsága.

Nyílt napok biztosítanak lehetőséget a napi életbe való betekintésre. A szülők új, más benyomásai, élményeik alapján találják szemben magukat gyermekük

tulajdonságaival, láthatják a csoportban elfoglalt helyét, a csoporttársakkal módjuk van összehasonlítani gyermeküket. (Anyák napi)

Óvoda - Iskola

Az óvoda az iskolával alakítson ki tartalmi kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ez által is elősegítse. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. A kapcsolat kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás formái:

- hospitálások,
- közös szülői értekezletek,
- iskolalátogatások gyerekekkel,
- együtt szervezett ünnepek,
- együtt szervezett sportnapok.

Kapcsolattartás szakmai szolgáltatókkal, szaktanácsadókkal, szakértőkkel

A kapcsolattartás konkrét formáit a továbbképzési tervben és az intézmény éves tervében szükséges megtervezni, majd a hatékonyságot az értékeléskor elemezni.

A szakszolgálatok közül rendszeres kapcsolat van Nevelési Tanácsadóval, a Képességvizsgáló és Rehabilitációs Intézettel.

A szakszolgálattal való együttműködés a legfontosabb, mivel egyre nagyobb számban fordulnak elő az óvodában (pl. az idegrendszer éretlensége miatt) mozgás, beszéd, téri orientációs probléma, észlelés és részképesség-zavaros gyermekek.

Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal

Támogatja a hatékonyabb család – óvoda kapcsolatot, segítséget ad egyedi esetekben, s a pszichológiai ellátást biztosítja. Segít a hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett gyermekek felkutatásában és a mielőbbi be óvodáztatásukban.

Kapcsolattartás közművelődési intézményekkel

Cél, hogy ezeken a szocializációs szintereken is lehetőséget nyújtsunk a megismerésre, alkalmazkodásra, olyan hatásokkal találkozzon a gyermek, melyeket az óvoda nem tud nyújtani.

Egészségügyi intézmények

Gondoskodunk a gyermekbalesetek megelőzéséről, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok megszervezéséről, ezeken belül az óvodába járó gyermekek évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti, belgyógyászati vizsgálaton vegyenek részt.

Szülői Munkaközösség

A szülők képviselőjét az Óvodai SZMK látja el.

4. MÓDOSÍTÁS, NYILVÁNOSSÁGRA HOZATAL, ÉRVÉNYESSÉG

4.1. A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására

- az óvoda vezetője,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- az óvoda fenntartója tehet javaslatot.

A szülők a nevelési program módosítását közvetlenül az SZMK képviselői útján javasolhatják.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, s a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő nevelési és szeptember 1-től kell bevezetni.

4.2. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A pedagógiai program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az óvoda fenntartójánál,
- az óvoda irattárában,
- a község könyvtárában,
- az óvodai csoportszobákban,
- az óvoda vezetőjénél,
- az óvoda vezető-helyettesénél,
- az iskolában.

4.3. A pedagógiai program érvényessége

Az óvoda első ízben 2017. szeptember 1-től szervezi meg nevelő és oktató munkáját a pedagógiai program alapján.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje 2017. szeptember 1-től visszavonásig.

A 2019 - 2020-os nevelési év során a nevelőtestületnek a pedagógiai program teljes, minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését el kell végezni és szükség esetén a módosítást megejteni.

4.4. Záradék

A pedagógiai program jóváhagyása, elfogadása

A pedagógiai programot a nevelőtestület 2017.08.30. - i ülésen elfogadta.

Tóalmás, 2017.08.30.

.....
Vezető óvodapedagógus

A pedagógiai programot a Szülői Munkaközösség óvodai vezetősége 2017.08.30-i ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Tóalmás, 2017.08.30

.....
Óvodai SZMK elnöke

A pedagógiai programot véleményezte és jóváhagyta Keresztesi Magdolna óvodavezető.

.....
Vezető óvodapedagógus

A TÓALMÁSI MESEVÁR ÓVODA ÉS KONYHA pedagógiai programját Tóalmás Önkormányzatának Képviselőtestülete 2017.08.31- i ülésén jóváhagyta.

Tóalmás, 2017.08.31

.....
Polgármester

A 2011.ÉVI CXCV Törvény a Nemzeti Köznevelésről alapján a HNP helyett Pedagógiai Programra átvezetve: 2012.szeptember 01.

Tóalmás, 2012. augusztus 30.

.....

5. FELHASZNÁLT ÉS A NEVELŐKNEK A MŰVELTSÉGI ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ AJÁNLOTT IRODALOM

1. Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program.
2. Forrai Katalin: Zenei nevelésünk elvei és a gyermek zenei fejlődése iskolába lépésig. Szöveggyűjtemény. Bp. BTF. 1994.
3. Kanczler Gyuláné - Bihariné Krenkó Ilona: Természetismeret óvodapedagógusoknak. Bp.BTF. 1998.
4. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? Bp. Országos Köznevelési Intézet. Bp. 1997.
5. Nagyné Jánosi Éva - Kövérné Tiboldi Zita: Pedagógiai programkészítés az óvodában. Debrecen. 1996.
6. Óvodai Élet, 1996 - 1998.
7. Óvodai nevelés országos alapprogramja. Bp. SEMIC.1996.
8. Az Óvodai Nevelés Országos Irányelvei: Óvodai Nevelés, 1995. 5.sz. 175 - 182. p.
9. Az óvodai nevelés programja. Országos Pedagógiai Intézet. Bp. 1989.
10. Az óvodáskor fejlesztőjátékai. Szerk. Perlai Rezsőné dr. Bp. OKKER. 1998.
11. Dr. Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése. Budapesti Tanítóképző Főiskola. Bp. 1994. 101-125. p.
12. Pócze Gábor - Trencsényi László: Pedagógiai program - Hogyan? Országos Köznevelési Intézet. Bp. 1996. 1-139. p.
13. Ranschburg Jenő - Popper Péter: Személyiségünk titkai. Bp. RTV-Minerva. 1978.
14. Szabenyi Péter: Hogyan készítsünk helyi tantervet? B.-A.-Z. Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézet, Miskolc. 1993. 5-35. p.
15. Villányi Györgyné: Játék a matematika? Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak. Bp. Tárogató. 1993.
16. Kompetencia alapú programcsomagok